

Geschiedenis h4 §1 tot en met 4

De Nederlanden omstreeks 1550

Het gebied dat tegenwoordig bestaat uit België, Nederland en Luxemburg word omstreeks 1550 de Nederlanden genoemd (lage landen)

Nederland bestond toen uit 17 gewesten dat waren grotendeels zelfstandige staten.

De belangrijkste daarvan waren zeeland Brabant en Holland.

In 1550 was Karel V heer van alle gewesten geworden.

De heer bepaalde de buitenlandse politiek en besliste over het voeren van oorlogen.

de gewesten hadden het recht om de inwoners belasting te laten betalen. Dat recht had de heer niet.

Als de heer geld nodig had moest hij dat vragen aan de gewestelijke staten. De gewestelijke staten was een vergadering van de adel, de geestelijkheid en de burgers.

De vergaderingen van de adel in Brussel heette de Statengeneraal.

Als de heer niet in de Nederlanden was, stelde hij een landvoogd(es) aan.

Karel V en Filips II willen meer macht en bestrijding van het protestantisme

Karel V das koning van Spanje en keizer van het Duitse rijk.

Van 1515 tot 1555 was hij ook heer van de Nederlanden.

Karel wilde daar twee dingen bereiken:

1. Hij wilde de macht van de regering in Brussel vergoten
2. Hij wilde dat alle mensen in de Nederlanden Katholiek bleven

Filips II volgde in 1555 zijn vader op als heer der Nederlanden en koning van Spanje.

In 1559 vertrok Filips naar Spanje. Hij stelden zijn halfzuster **Margareta van Parma** aan als Landvoogdes.

Ontevredenheid onder alle bevolkingslagen groeit

- De edelen waren tegen de centralisatie.
- De rijke burgers in de steden waren ook ontevreden.

- In de 16^e eeuw waren veel mensen van het platteland naar de steden getrokken. Ook op het Vlaamse platteland werkten veel mensen als arbeiders in de textielnijverheid. Zij hadden het zwaar omdat de lonen erg laag waren.

- De meerderheid van de bevolking in de Nederlanden was katholiek toch waren veel katholieken het niet met vervolging van de protestanten eens.

Beeldenstorm leidt tot strenger optreden van Filips II

Filips II wilde niet naar de klachten luisteren.

Hij wilde dat Margareta van Parma strengen op zou treden tegen de protestanten.

Daarop sloot een aantal edelen zich aaneen in het **Verbond der edelen**

In april 1566 beden ze Margaretha een smeekbrief aan.

Daardoor mochten de protestanten nog wel stiekem **hagenpreken** houden

De onrust in de Nederlanden nam toe in de winter van 1565-1566 als gevolg van een hongersnood onder de arbeiders en ambachtslieden in de steden en op het platteland.

Daardoor kwam er een beelden storm.

Om de rust in de Nederlanden terug te laten keren liet Filips II zijn generaal **Alva** naar de Nederlanden gaan. Hij kreeg drie opdrachten:

1. De opstandelingen straffen
2. Ervoor zorgen dat alleen het katholieke geloof in de Nederlanden zou worden beleden
3. Een sterke centralisatie van het bestuur invoeren.

Alva kwam in 1567 in de Nederlanden aan. Hij strafte de mensen die zich tegen de regering hadden verzet. Daarbij werden twee hoge edelen **Egmont en Horn** onthoofd.

§2 de tachtigjarige oorlog

Onder leiding van Willem van Oranje begint de Opstand

Willem van Oranje (1533-1584) had door erfenis een huwelijk rijke bezittingen in de Nederlanden gekregen. Hij verzette zich tegen Filips II

Willems idealen waren:

1. Politieke eenheid en meer zelfstandigheid voor de Nederlanden
2. Verdraagzaamheid tussen katholieken en protestanten

Willem wachtte de komst van Alva niet af. Hij vluchtte naar het Duitse Rijk. Van daaruit organiseerde hij de opstand tegen Filips II.

In 1568 en 1572 waagde Willem tweemaal een inval in de Nederlanden. Maar beide mislukten.

In 1572 hadden de **Watergeuzen Den Briel** heroverd. In de volgende jaren sloten steeds meer steden zich bij de opstand aan.

In Juli 1572 riepen de opstandelingen Willem van Oranje tot stadhouder van Holland.

Op voorstel van Willem van Oranje werd ook besloten tot vrijheid van godsdienst.

Andere gewesten sluiten zich bij de opstand aan

Vier jaar voerden Holland en Zeeland de strijd alleen. De andere gewesten bleven Filips II trouw. In 1576 veranderde dit. Landvoogd Requesens stierf plotseling.

In 1576 werd er tussen de gewesten vrede gesloten bij de **Pacificatie van Gent**.

Daarbij spraken ze af:

1. De plunderende Spaanse soldaten uit het land te verdrijven
2. Te protesteren tegen de politiek van centralisatie en meer zelfstandigheid voor de steden en gewesten
3. Voorlopig geen aandacht te besteden aan de verschillen in godsdienst

De noordelijke en zuidelijke gewesten gaan uit elkaar

In 1576 leek het mogelijk dat alle gewesten bij elkaar zouden blijven en één land zouden gaan vormen. Toch is dat niet gebeurd.

Waardoor zijn België en Nederland ontstaan?

- Onverdraagzaamheid bij calvinisten en katholieken
- Zuidelijke gewesten kiezen voor Spanje

- Ook de noordelijke gewesten gaan zich apart organiseren
- Noorden en zuiden niet in staat de ander te verslaan:

§3 Gevolgen van de 80 jarige oorlog

Vrede van munster

op de n duur waren beide partijen tevreden met de situatie zoals die op dat moment was. In 1648 werd door Spanje en de Republiek de Vrede van Munster gesloten.

De vredesregeling hield in:

1. Spanje erkende de Republiek als een onafhankelijke staat
2. De zuidelijke gewesten bleven bij Spanje
3. De Republiek zou geen pogingen meer doen om het zuiden alsnog te veroveren
4. De Schelde zou gesloten blijven.

De republiek neemt een aparte plaats in Europa in

De Nederlanden waren in twee delen uiteengevallen. En in het noordelijke deel was een nieuwe staat ontstaan: de Republiek

Drie aparte politieke kenmerken

- De Republiek was een staat zonder vorst.
- De gewesten waren zeer zelfstandig
- De macht was in handen van de rijke burgers

De andere staten in Europa hadden een vorst aan het hoofd.

Een apart godsdienstig kenmerk

Elders in Europa stonden de vorsten maar één godsdienst toe.

Tijdslijn

1568: eerste inval van Willem van oranje in de Nederlanden

1572: de staten van Holland benoemen Willem van Oranje tot stadhouder
Water geuzen veroveren den Briel

1576 Requesens volgt Alva op als landvoogd Paficatie van gent

1578 Parma wordt landvoogdes

1579 unie van Utrecht

1581 unie van Utrecht erkent Filips II niet langer als koning / acte van Verlatinghe

1584 Willem van Oranje vermoord

1585 Maurits krijgt de leiding over het leger van de opstandige gewesten
Spanjaarden veroveren Antwerpen

1588 De Republiek ontstaat; ons land onafhankelijk

1590 Maurits verovert Breda

1600 Slag bij Nieuwpoort

1609 tot 1621 twaalfjarig bestand

1629 tot 1645 Frederik Hendrik veroverd steden in Noord-Brabant, Limburg en Zeeuws-Vlaanderen

1648 einde tachtigjarige oorlog

§4

Gewest Holland heeft het meeste invloed doordat het 58% belasting betaalden.
Drenthe had een eigen bestuur maar mocht geen mensen naar de statengeneraal sturen.

Generaliteitslanden zijn:

- Vlaanderen
- Noord-Brabant
- Delen van Limburg

Ze worden Generaliteitslanden genoemd omdat ze worden bestuurd door de statengeneraal

De regenten hadden bijna alle macht in de republiek.

Zij waren bestuurders van de steden en van de staat. Ander woord voor regent: patriciër

Er waren vaak meningsverschillen tussen de stadhouders en raadspensionarissen om wie de macht had.

Bevolkingslagen in de republiek:

Veel mensen vonden de bestaande gelaagdheid in de republiek heel normaal.

Plaats van de vrouw in de samenleving:

- Altijd naar hun man luisteren
- Bijna ieder jaar een kind baren
- Ze mochten geen functie in het bestuur
- De vrouwen in de twee bovenste lagen werkten niet
- Het opvoeden van hun kinderen

Stadhouders van Holland (Zeeland, Utrecht, Overijssel, Gelre en Drenthe)	Raadspensionaris
Wilden grotere macht in de Republiek	Stonden aan de kant van de regenten(in het gewest Holland
In tijden van oorlog kon de stadhouder meer macht naar zich toe trekken omdat hij bevelhebber was van het leger	Stadhouderloos tijdperk wanneer de Regenten in Holland geen nieuwe stadhouder benoemden